

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/201147,Radoslaw-Wnorowski-Powstanie-Naczelnego-Komite-Uczczenia-Pamieci-Marszalka-Joz.html>
21.05.2024, 11:44

Radosław Wnorowski: Powstanie Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego

Śmierć Józefa Piłsudskiego 12 maja 1935 r. zamknęła pewien etap funkcjonowania II RP. Jego rola w odzyskaniu niepodległości w 1918 r. jest niezaprzeczalna, a obóz polityczny, który zbudował, odcisnął swoje piętno na ówczesnych realiach społeczno-politycznych.

Posiedzenie konstytucyjne NKUPMJP, fot. NAC

Odejście takiej postaci jak Józef Piłsudski nie mogło i nie przeszło bez echa. Jego pogrzeb trwał kilka dni i zgromadził na całej trasie tysiące obywateli, którzy chcieli uczestniczyć w ostatniej drodze zmarłego. Z wielu krajów spływały kondolencje skierowane do Prezydenta RP oraz rodziny Marszałka, a w prasie rozpisywano się o jego dokonaniach, przypominając fragmenty jego przemówień.

Nie dziwi więc fakt, że władze oraz osoby utożsamiające się z Józefem Piłsudskim dążyły do jego upamiętnienia. Pomóc zapanować nad wszelkimi inicjatywami miał specjalny komitet, który planowano utworzyć. Pierwsza taka próba miała już 16 maja 1935 r., gdy powołano „Ogólno-Obywatelski Komitet Naczelny”, który działać miał pod przewodnictwem Prezydenta RP Ignacego Mościckiego. Brak jest jednak dokumentów, które poświadczałyby

jakiś przejaw jego działalności. Ze swoją inicjatywą założenia komitetu wyszedł również Artur Śliwiński, który zaproponował stworzenie Narodowego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Pomysł ten nie został jednak ostatecznie zrealizowany.

Piłsudskiego (NKUPMJP), który miał koordynować prace nad upamiętnianiem jego osoby, zaczęły pojawiać się w prasie 23 i 24 maja 1935 r., a do jego powołania doszło dwa tygodnie później.

Spotkanie założycielskie

Ukonstytuowanie się NKUPMJP nastąpiło 6 czerwca 1935 r. na Zamku Królewskim w Sali Asamblowej o godz. 11.00. W uroczystości, której przewodniczył Prezydent RP I. Mościcki, udział wzięło co najmniej 139 najważniejszych osób w kraju. Wśród nich byli przedstawiciele rządu, wojska, kościołów różnych wyznań, związków i stowarzyszeń, wojewodowie, rektorzy, prezydenci największych miast oraz powołani reprezentanci społeczeństwa.

Posiedzenie swoim przemówieniem rozpoczął Prezydent RP, który najpierw podkreślił rolę J. Piłsudskiego w odzyskaniu i obronie niepodległości Polski, a następnie, zaznaczając, że powołanie komitetu jest odpowiedzią na oddolne inicjatywy społeczeństwa, zaakcentował potrzebę odpowiedniego ukierunkowania podejmowanych wysiłków. Z kolei gen. Bolesław Wieniawa-Długoszowski znaczną część swego przemówienia poświęcił omówieniu tego, do czego jego zdaniem mógłby doprowadzić brak komitetu. Wskazał także potrzebę, aby realizowane były nie tylko projekty o użyteczności publicznej, np. domy ludowe czy biblioteki, ale również mające na celu oddanie swym „pięknem” przywiązania społeczeństwa do zmarłego. Na koniec wypowiedzi zwrócił się z prośbą o składanie dobrowolnych datków na rzecz komitetu.

W dalszej części prezydent Mościcki powołał struktury komitetu: Prezydium, Wydział Wykonawczy oraz komisję rewizyjną. Ostatnim punktem tego dnia było odczytanie, a następnie podpisanie aktu założycielskiego przez wszystkich obecnych. Jego treść była następująca:

„Działo się na Zamku Królewskim w Warszawie dnia szóstego czerwca 1935 roku
tysiąc dziewięćset trzydziestego piątego.

My, współcześni Józefa Piłsudskiego, świadkowie Jego wielkich czynów, a również Jego podkomendni, żołnierze i uczniowie, którym dane było w Jego epoce żyć i pracować w przekonaniu, iż Naród cały z poczynaniami naszymi się jednoczy przystępujemy do stworzenia pomników, które byłyby godnym uczczeniem pamięci Zmarłego Wodza i w tym celu – powołani przez Prezydenta Rzeczypospolitej – konstytuujemy się pod Jego Przewodnictwem jako: Naczelny Komitet Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego”.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)